

De doodgezwegen ramp van 1666

De zeeslag van 1666, waarbij de Engelsen de Hollanders in de pan hakten op zee bij Terschelling, lijkt vergeten. Historicus Anne Doedens schrijft er een boek over.

MARSCHA VAN DER VUES

1666. Het jaar van de grote brand van Londen. Het is zo'n beetje het enige historische feit in dat jaar, dat de meeste mensen spontaan zouden kunnen opsommen. Nederland ging het in de Gouden Eeuw (tot 1672) vooral voor de wind.

Maar een belangrijke. Zwarte bladzijde is vergeten. stelt historicus Anne Doedens uit Maartensdijk. Wat in de geschiedenisboekjes onvermeld blijft, is dat een vloot van 150 tot 170 Hollandse handelsschepen en een paar oorlogsbotten bij Vlieland in 1666 in de brand zijn gestoken door de Engelsen. West-Terschelling onderging hetzelfde lot.

“Deze gebeurtenissen zijn uit het collectieve geheugen gedrukt. Nergens trof ik een onderzoek naar die vloot. Doodgezwegen”, zegt Doedens. Samen met Vlielanders Jan Houter schrijft hij er een boek over dat over twee jaar verschijnt.

Schepen in brand bij Vlieland. Schilderij van Willem van de Velde de Oudere en de Jongere (1676) ILLUSTRATIE COLLECTIE ELISABETH II

De Brit Robert Holmes wilde op 19 augustus Vlieland bestormen. Het koninkrijk voerde in de zeventiende eeuw drie oorlogen met de republiek om handelssuprematie. Holmes zag zijn kans schoon. Admiraal Michiel de Ruyter likte in Zeeland de wonden na een verloren zeeslag. Het noordelijk deel van de Republiek was dus betrekkelijk onbewaakt. De aanval op Vlieland mislukte: de verraderlijke ondieptes en tot de tanden bewapende Vlielanders voorkwamen de

Engelse invasie. Voor de haven van het eiland, opgesloten tussen de zandbanken, lag echter de omvangrijke handelsvloot van volgeladen schepen.

De handel vanuit het betekenisvolle Vlieland met steden rond de Oostzee besloeg toen een kwart van alle Nederlandse handel, blijkt uit de tellingen van tol in het Sont die Doedens bij Tresoar vond.

De Engelsen joegen bijna alles en iedereen naar de keldér. Honderden kwamen om. De economie kreeg een enorme slag toegediend.

De vracht had een waarde van omgerekend honderden miljoenen euro's. De Amsterdamse beurs zakte diep weg en de handel werd drie dagen stilgelegd. Om de Hollanders de nekslag te geven, enterden de Engelsen West-Terschelling en staken ze het dorp in de hens. De rookkolom was in Amsterdam te zien. In honderden bootjes spoelde de grote stroom vluchtelingen over Harlingen. In de stadsarchieven valt te lezen hoe alleen de doopsgezinden een inzameling houden voor de berooide eilanders.

"Het is een van de grootste nederlagen in onze geschiedenis en die komt nauwelijks voor in de lesboeken", stelt Doedens verwonderd vast. "Dat zegt iets over gen halen, een schip uit Oost-Indië met goud, kruiden en kleurstoffen aan boord, schippers die vanuit het noordelijke Archangelsk Perzisch zijde naar hier moesten brengen en waarschijnlijk waren er honderden kanonnen."

Een groot deel ervan ligt mogelijk nog steeds onder Vlieland in de zeebodem.

"Men kijkt wel naar de Lutine vanwege de gouden lading, maar die is allang weg", stelt Doedens. "De echte schat ligt wellicht bij de Richel." De historicus, die pleit voor een maritieme database van scheepswrakken, vindt dat Vlieland meer met deze grootse geschiedenis moet doen. "Ik kan niet meer bij het Vlielandse havenhoofd staan, naar de zee kijken en niet denken aan al die tientallen mensen en schepen die daar op een dag zijn vergaan. En ik ben vast niet de enige die wat wil weten over het invloedrijke Vlieland."

Anne Doedens houdt dinsdagavond een lezing in het Harlinger Hannemahuis over de ramp van 1666.